

ELS ECONOMISTES GALLECS DAVANT LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

per Joám J. SANTAMARIA CONDE

Responsable del Servei de Normalització Lingüística
del Col·legi d'Economistes de Pontevedra

A TALL DE PRESENTACIÓ

Abans de donar compte de l'existència, postulats i funcionament del Servei de Normalització Lingüística del Col·legi d'Economistes de Pontevedra —entitat corporativa de dret públic que, a Galícia, assumeix la responsabilitat que li incumbeix en matèria de l'ús normal de l'idioma gallec—, volem expressar el nostre agraïment a la «Revista de Llengua i Dret» per l'acolliment que ens dispensa.

Quan es tracta del llenguatge d'ús en l'Economia com a ciència, i llevat que hi hagi raons filològiques de més pes en contra, entenem que les nostres propostes concretes han de ser ateses per qualsevol persona o entitat que es preocupi per la normalització de l'idioma propi de Galícia. I és per això que, tant dins com fora de la nostra terra, procurem donar compte de les nostres propostes específiques en relació amb la normativització en els aspectes que sí són de la nostra competència específica.

ELS POSTULATS BÀSICS

Pel desembre de 1981,¹ amb anterioritat a la *Llei de Normalització del Idioma Gallego*, la Junta de Govern d'aquell moment del nostre col·legi professional adoptà l'acord de cooficialitat dels idiomes gallec i castellà en

1. Per error, a la línia 11 de la pàg. 151, del núm. 6 de la REVISTA DE LLENGUA I DRET, s'hi indica l'any 1931 en comptes del 1981. En la mesura que aquest col·legi professional es va constituir el 1980, no podia comptar des d'abans, i menys des de fa tant de temps, amb un Servei de Normalització Lingüística.

el si d'aquesta entitat corporativa. Els avenços, encara lents i no exempts de dificultats i incoherències, experimentats pel procés de normalització de l'idioma gallec exigeixen una preocupació més gran de tots pel tema. Pel que fa a aquesta institució, ja fa temps que s'ocupa i es preocupa per les qüestions que, en aquest sentit, li són pròpies: el dret a l'ús optatiu dels idiomes gallec i castellà dins de l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma Gallega, el deure de respectar i propiciar l'ús, tant del gallec com de l'espanyol, per part dels seus col·legiats i, finalment, comparèixer davant els òrgans competents en matèria de llengua gallega per participar, com devem, en l'elaboració d'una lexicografia econòmica en llengua gallega prou escaient i rigorosament encunyada. I, sobre aquest tema concret, tenim, a més, molt d'interès en qualsevol relació d'intercanvi amb altres col·legues i professionals de llengües minoritzades com és el cas, a Espanya, del català o del euskara, a més del galaico-portuguès.

Atès que la Llei 3/1983 de Normalització Lingüística per a l'idioma gallec (D.O.Ga., 14-VII-83) no considera, en la seva disposició addicional, la normativa ortogràfico-morfològica vigent actualment com a completa i acabada, per la qual cosa, en conseqüència, en preveu la revisió, aquest col·legi professional manté institucionalment l'opció que va adoptar en el seu moment a l'empara de les normes ortogràfiques oficials de 1980. Quant a aquesta qüestió entenem que, com a profans en matèria filològica, no és de la nostra competència entrar en la discussió reintegracionisme/no reintegracionisme en relació amb el portuguès, però sí que ho és assumir i resoldre amb seriositat i rigor els problemes d'ús que ens planteja el gallec en el nostre exercici professional. Assumim, però, amb fermesa, les múltiples coincidències de les dues tendències alludides, sobretot en el lèxic on, tècnicament si més no, ambdues concorden. El Decret 173/1982 de Normalització (D.O.Ga., 20-IV-83) no estableix cap altra obligació que la de l'ensenyament de les normes que aprova (art. 4 i ss.). L'article segon en preveu, a més, el perfeccionament i el primer les aprova com a norma bàsica «per a la unitat» i no, per tant, «d'unitat»; unitat que el mateix procés normalitzador del gallec, si va endavant com cal, ha de produir.

Partint del principi quart de les normes ortogràfico-morfològiques oficials per a l'idioma gallec, segons el qual, en el seus usos tècnics i científics, les solucions que s'estableixin han de ser harmòniques amb les d'altres llengües, especialment les romàniques i, particularment, amb el portuguès, concebem la nostra tasca com una actitud de diàleg i concòrdia, atès que l'esmentat principi suposa l'acceptació, en l'àmbit concret dels cultismes, de les tesis reintegracionistes en el tronc comú gallec-portuguès. En la mesura que no és dona encara, tant en els àmbits públics com privats, un compliment escrupulós del principi alludit, ens ocupa i preocupa l'ús no unívoc que es fa, en la pràctica, de conceptes econòmics diversos als quals no sempre correspon un terme precís i degudament encunyat. Hem traslladat a les autoritats corresponents exemples que proven el que acabem de dir, i, lle-

vat de comptades i honroses excepcions, han rebut, en general, el silenci com a única resposta. I, així, observem com s'utilitzen mots com «desenrolo» («desarrollo», en espanyol), en comptes de «desenvolvement», referit al «desenvolupament» econòmic; «coordinació» per «coordenació» incomplint, en aquest cas, el punt 4.4 de les normes ortogràfico-morfològiques oficials i l'opció reintegracionista que hi coincideix: «*investir*» per «*invertir*» quan es tracta de les «inversions» econòmiques, contràriament, alhora, dels postulats reintegracionistes i del principi quart esmentat abans, etc.

Els filòlegs i docents de llengua gallega interessats poden, a més, constatar múltiples incoherències legals. Per exemple, la pàgina 2.321 del Diari Oficial de Galícia, corresponent a l'apartat 3.9 dels programes oficials de Llengua i Literatura Gallegues, es refereix a l'ús de les lletres «G» i «J» davant les vocals «E» i «I» quan, segons l'alfabet oficial de l'oportú Decret anteriorment vigent, en el galleg escrit la «G» no existeix amb aquest ús i la «J» és inexistent en galleg excepte en paraules procedents d'altres idiomes. Amb més motiu es pot llegir la interpellació, assessorada per aquest col·legi d'economistes, del diputat galleg, senyor Barros Puente, sobre el procediment d'autorització de material didàctic per la conselleria d'Educació i Cultura de la Junta de Galícia (B.O.P.Ga., núm. 341, de 7-XI-84), a la qual va respondre el Conseller corresponent el 17 d'abril de 1985, i es va constatar que és més prioritari que el material didàctic sigui redactat d'acord amb les normes ortogràfico-morfològiques oficials que no pas que els continguts pedagògics siguin rigorosos, segons els criteris de la Conselleria.

La col·laboració que oferim a tota mena de persones i institucions creiem que redundarà en benefici, primer, del Vocabulari i, després, del Diccionari d'Economia que tenim en projecte de realitzar a fi que, amb l'assessorament filològic previ, assumim la responsabilitat que ens pertoca professionalment: la decantació i l'elaboració de propostes en matèria de fraseologia i lèxic econòmic en llengua gallega. En qualsevol cas, en tot idioma normal o mínimament normativitzat, la terminologia tècnico-científica l'han encunyada i l'encunyen els tècnics i els científics en les àrees que els són pròpies. Aquesta simple raó és ja suficient perquè assumim responsablement els processos de normalització i normativització de l'idioma galleg en el que, per les raons exposades i òbvies, ens correspon. En no haver-hi, a Galícia, organismes interdisciplinaris que s'ocupin de la matèria, ens veiem obligats a intentar, si més no, una certa coordinació amb les institucions i els especialistes, tan gallegs com foranis, solvents en matèria de normalització lingüística —àdhuc filòlegs— amb el ritme que el procés normalitzador del galleg ens exigeixi.

En el seu moment hem tingut interès perquè la Llei de Normalització Lingüística per a l'idioma galleg tingués en compte el paper que, a més de l'Administració, convé a les entitats corporatives. Per bé que la legislació autonòmica vigent en matèria de normalització no recull res d'això, aquest col·legi professional assumeix la tasca que entenem que ens correspon de la

mateixa manera que, en temps passats, els col·legis professionals i altres entitats corporatives hagueren de tenir en compte l'article primer, entre d'altres, del Decret 2.929/1975 sobre la regulació de les llengües espanyoles en l'Administració Pública, corporacions i particulars, segons el qual:

«...les llengües regionals són patrimoni de la nació espanyola i tenen totes la consideració de llengües nacionals. L'ur coneixement i ús —que cal entendre com a correctes— serà emparat i protegit per l'acció de l'Estat i les altres entitats corporatives de dret públic.»

I això que es diu a l'article primer, per causa de la seva concordança amb la legislació autonòmica posterior sobre aquest punt, s'ha de considerar vigent a diferència del que s'estableix en d'altres, com el tercer o el quart, que protegeixen només l'ús dels castellà.

EL PLA DE TREBALL

Basant-se en tot el que antecedeix el Col·legi d'Economistes de Pontevedra desenvolupa el següent pla de treball en el camp de la normalització lingüística:

1. Continua adreçant-se a tota mena d'institucions i particulars que hagin assumit responsabilitats en la normalització lingüística de l'idioma gallec i, també, en la d'altres llengües minoritzades en llurs àmbits territorials respectius.
2. Col·labora, i sol·licita dictàmens filològics en els casos puntuals que ens susciten dubtes, en la lexicografia comercial, mercantil o empresarial de tipus econòmic o d'ús en l'Economia com a ciència.
3. Atesa la insuficient decantació de la normativització de l'idioma gallec, aquest col·legi professional d'economistes continuarà mantenint, respecte d'aquesta qüestió, la seva posició eclèctica perquè entén que, en no ser definitiva, és la que millor facilita la necessària concòrdia sobre el tema; i perquè, a més, pretenem d'evitar, amb seriositat i rigor, els possibles fets consumats més o menys irreversibles que ja s'estan començant a donar fins i tot en contra, pel que sembla, dels postulats que li són propis a la Filologia com a ciència. En els casos en què encara hi ha discrepància entre els experts en Lingüística seguirem utilitzant ortogràficament, morfològicament i lexicogràficament la terminologia que ens és pròpia en la línia de l'opció que es recull en el Diccionari Gallec Il·lustrat «NÓS».²
2. Aquesta opció tímidament regeneracionista és defensada avui, cinc anys més tard d'haver-la assumit aquest col·legi d'economistes, per més de dos-cents professors

4. Organitza cursos de gallec i d'altres idiomes per a economistes i altres professionals afins per tal que, a més de capacitar-nos en l'ús normal i professional de l'idioma gallec, contribuïm a aportar solucions concretes en la decantació necessària de la terminologia sòcio-econòmica; feina que serà especialment útil per als col·legiats que ja exerceixen la seva professió en gallec. Amb aquesta finalitat s'utilitzaran, a més de textos econòmics en gallec, altres textos redactats en les llengües que, com a gallecs, ens són de comprensió més o menys accessible: l'espanyol, el portuguès i el català, i d'altres d'ús, en molts casos, en la nostra formació i en el nostre exercici professional: l'anglès, el francès, l'alemany, l'italià, etc.
5. En la mesura en què es vagin desenvolupant i concretant els punts anteriors, es continuarà l'elaboració d'un Vocabulari d'Economia Castellà-Gallec que, a tall d'annex, es podrà unir al Diccionari Gallec d'Economia que tenim en projecte de realitzar amb la col·laboració, fins i tot, d'especialistes portuguesos.
6. Qualsevol altres activitats que ens suggereixin o demanin els nostres col·legiats en la seva condició d'economistes gallecs. Atendrem, també, les peticions que altres persones o institucions ens sol·licitin en matèria de terminologia econòmica, tan en gallec-portuguès com en castellà.

de Llengua i Literatura Gallegues, per escriptors gallecs i altres col·lectius defensors de l'ús normal de l'idioma gallec.

En el 1.º Congreso de Economía e Economistas da Galiza (Corunha-Santiago, 6-8 de març de 1986) s'ha aprovat una conclusió referent a la normalització del gallec: «...es considera necessària la participació d'economistes en allò que afecta la terminologia d'ús corrent en la professió, la qual corre el gran risc de ser adulterada.»

